

เทศน์เช้า วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

พระอาจารย์สงบ มนัสสนุโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ธรรมะเป็นสัจธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ชาวพุทธเราจะเคารพบูชาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

พระสงฆ์ฯ หมายถึงพระอัญญาโกณฑัญญะ เริ่มต้นตั้งแต่อัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม พระสงฆ์ฯ พระสงฆ์อย่างนั้น

สมมุติสงฆ์ฯ สงฆ์โดยสมมุติ ถ้าสงฆ์โดยสมมุติ สงฆ์ยังมีกิเลสต้นหาความทะยานอยาก อยู่ สงฆ์อาจจะทำความผิดพลาดได้

แต่ถ้าพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ สงฆ์ตั้งแต่พระอัญญาโกณฑัญญะ พระสงฆ์องค์แรกของโลก สงฆ์องค์แรกของโลกอย่างน้อยต้องเป็นพระโสดาบันขึ้นไป ถ้าเป็นสงฆ์อย่างนั้น เราเคารพบูชาสงฆ์อย่างนั้น แล้วสงฆ์อย่างนั้นเราจะแสวงหาได้จากที่ไหน

เราจะแสวงหาได้ด้วยอำนาจบาตรมือของเราไหม กาลามสูตรฯ ห้ามเชื่อ ห้ามเชื่อ ห้ามเชื่อทั้งนั้น ห้ามเชื่อ ต้องพิสูจน์ตรวจสอบ

ศีลจะรู้จักได้เมื่อพระอยู่ด้วยกัน เราอยู่ด้วยกันกับเพื่อนกับฝูง เราจะรู้จักนิสัยใจคอกัน เราจะรู้จักว่าคนนี้จะทำความผิดมากหรือทำความผิด นีศีลจะรู้ได้ต่อเมื่ออยู่ด้วยกัน

ธรรม ธรรมจะรู้ได้ต่อเมื่อตอนอ่านปากนี้

ถ้ามันเป็นธรรมๆ มันเป็นธรรม มันสะท้อนกิเลส ถ้ามันเป็นกิเลสๆ มันไปกระตุ้นกิเลสไปกระตุ้นกิเลส คือกิเลสมันเฟื่องฟูขึ้นมาว่า มันจะยิ่งใหญ่ มันจะมหัศจรรย์นะ

แต่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ใช่อย่างนั้น

สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี

จิตของเราสงบระงับไป

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภณารื้อสัตว์ชนสัตว์ๆ ก็รื้อหัวใจของสัตว์โลกไป
สัตว์โลก จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะไป

เราเกิดจากพ่อจากแม่ พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูกไป เรากินนม ดื่มนม ดื่มเลือดจาก
แม่ เลือดเนื้อเชื้อไข เลือดและเนื้อได้มาจากพ่อจากแม่ พันธุกรรมของจิต แต่เวลาหัวใจของเรา
เลือดและเนื้อหล่อหุ้มหัวใจนี้ไว้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภณารื้อสัตว์ชนสัตว์ รื้อสัตว์ชนสัตว์ก็รื้อหัวใจของ
สัตว์โลกไป หัวใจของสัตว์โลกที่มันเกิดมาทุกข์มายากขึ้นมาในใจ

แต่มันทุกข์มันยากขึ้นมา ทุกข์ยากเพราะอะไรละ

ทุกข์ยากเพราะกิเลสมันเหยียบย่ำ มันทำลายไป แล้วธรรมชาติขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ในตู้พระไตรปิฎกไป ใส่กุญแจล็อกไว้ ไว้เซ็ดไว้ถูไว้ ทำความสะอาดไป

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาศึกษาค้นคว้า ให้ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา
ไป

หลวงปู่มั่นเวลาท่านออกประพฤติปฏิบัติครั้งแรก ท่านได้นิมิต ได้ขี่ม้าขาวข้ามขอบภพ
ขอบชาติ ควบม้าต่อไปถึงตู้พระไตรปิฎก ยังไม่ได้เปิดตู้พระไตรปิฎก ออกจากนิมิตนั้นมา ถ้า
หลวงปู่มั่นได้เปิดตู้พระไตรปิฎกนั้นจะมหัศจรรย์ยิ่งกว่านี้ไป ตู้พระไตรปิฎกคือจิตของตน ตู้
พระไตรปิฎกไป

เลือดเนื้อเชื้อไขหล่อหุ้มหัวใจนี้ไว้ หัวใจที่มีปัญหามาร มีกิเลสต้นหาความทะยานอยากมัน
ปีบมันคั้นขึ้นมาไป

เราฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เลือดเนื้อเชื้อไขขึ้นมา ได้จากพ่อจากแม่ขึ้นมา ธรรมชาติ
จากการฝึกหัดประพฤติปฏิบัติของเราไป

เราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา เราไปวัดไปวา ไปวัดไปวาเพื่อเสียสละไป ถ้า
เสียสละที่ไหนมันไม่ไว้วางใจ ก็ไปเสียสละกับพระไป

พระนี่สมมุติสงฆ์ๆ อย่าเพิ่งไว้ใจมันนะ พระนี่อย่าเพิ่งไว้ใจมัน แต่ถ้าเราใกล้ชิดไง ศีลจะรู้ได้ต่อเมื่ออยู่ด้วยกัน อยู่ด้วยกันนั้นนะ ๑๐ ปี ๒๐ ปี เห็นไหม

เวลาพระเรา พ่อแม่ครูจารย์ฯ ๔๐-๕๐ ปี มันได้อยู่ร่วมกันมา มันรู้มันเห็นนะ จิตนิสัยเป็นอย่างไร เวลาถ้าใจเป็นธรรมๆ อ้าปากนี้ ไม่เผด็จเพื่อจะเอาทรัพย์ของใคร ไม่เผด็จนะ

ไอ้โฮ! พระปฏิบัติมันขาดแคลนนะ พระปฏิบัติต้องส่งเสริมนะ

หลวงตาพระมหาบัวท่านไม่บอกอย่างนั้น พระปฏิบัติ เวลาออกประพฤติปฏิบัติขึ้นมาจะหาบ้านเล็กๆ น้อยๆ สองหลังสามหลังก็พอ หาที่พอยังชีพได้ ถ้าเขามีข้าวตกล้างกินบาตร ดำรงชีพไว้ อย่างนั้นจะเป็นที่ประพฤติปฏิบัติที่สมควร ที่ไม่มีการรบกวนกัน ไม่เกาะไม่เกี่ยวกัน สิ่งนั้นจะเป็นการปฏิบัติที่ถูกต้องชอบธรรม

ไม่ใช่ว่า แหม! พุดเผด็จกันนะ ที่นี้เขาปฏิบัติกัน ยังขาดแคลน จะออกปฏิบัติยังไม่มีกลด ไม่มีบาตร

ไว้สาระ เสาชิงช้าขายเต็มไปหมดเลย ผ้าเหลืองอยู่ในร้านขายผ้าเหลืองเต็มร้านนูนนะ บาตรจะเอาเท่าไร เยอะแยะไปหมดนะ มันเผด็จว่าจะเอาผลประโยชน์ไ

เห็นพระแล้วอย่าเพิ่งไว้ใจ อย่าเพิ่งเชื่อ

ฟังธรรมๆ ฟังธรรมเพื่อหัวใจดวงนี้ ถ้าฟังธรรมเพื่อหัวใจดวงนี้ ให้เครื่องหมายของคนดี กตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี

เรามีกตัญญูกตเวที พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของเราไง พ่อแม่จะผิดพลาดก็เป็นธรรมดาของปุถุชนคนหนา ปุถุชนอาจจะผิดพลาดก็ได้ ถ้าผิดพลาดก็เรื่องของพ่อของแม่ไง เราเป็นลูกเป็นหลาน ถ้าเราทำอะไรให้พ่อแม่มีสติปัญญาขึ้นมาได้ นั่นนะเป็นบุญเป็นกุศล แต่มันเป็นไปได้ยาก มันเป็นไปได้ยากเพราะอะไร เพราะกูอาบน้ำร้อนมาก่อนมึงไง กูเลี้ยงมึงมากับมือ มึงจะมาสอนกูได้อย่างไร

ฉะนั้น เราประพฤติตัวเราให้เป็นคนที่ดีงาม ถ้าคนที่ดีงามเขาภูมิใจของเขา

ทำไมลูกของเราเดี๋ยวนี้มันดีขึ้นมหาศาลเลย แล้วลูกทำไมเดี๋ยวนี้ดีขึ้นล่ะ เพราะเดี๋ยวนี้เชื่อธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะเชื่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

จะทำตัวเป็นคนดีไป แม่มีแต่สอนๆ แม่ไม่ทำให้เป็นตัวอย่างเลย นี่ไปฝึกหัดประพฤติปฏิบัติมาไง ให้แม่หน้าอายไปเลยไป ให้หน้ามัวไปเลย แล้วเขาจะคิดฝึกหัดปฏิบัติที่ดีงามขึ้นมาไง ถ้าฝึกหัดปฏิบัติที่ดีงาม

หัวใจนี้สำคัญนัก หัวใจนี้สำคัญนัก

ความคิดนี้ไม่มีขอบเขต ความคิดนี้มันคิดได้ร้อยแปดพันเก้า แล้วถ้ามีศีลมีธรรมควบคุมมันไว้ไง

ศีลเป็นรั้วรอบขอบชิด

ธรรม ธรรมคือเท่าทันอารมณ์ของตน

เวลาธรรมมันเกิดขึ้นๆ มันสะท้อนใจนะ ครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเวลาที่ธรรมมันผุดขึ้นมา น้ำตาไหล นี่ธรรมสังเวช มันสังเวชว่าทำไมมันไม่รู้ ทำไมมันไม่เข้าใจ ความคิดของมันเป็น ทำไมมันเชื่อตัวมันเองมากมายขนาดนี้ แล้วที่คิดมามันผิดทั้งนั้นนะ

มันคิดอย่างนี้ มันคิดแบบส่งออก มันเป็นเรื่องโลก เรื่องทางโลก มันไม่ใช่ทางธรรม

ถ้าทางธรรมๆ ใจ มรณานุสติ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามพระอานนท์

อานนท์ เธอระลึกถึงความตายวันละกี่หน

โอ้โฮ! ระลึกเยอะแยะไปหมดเลย

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก มันเข้าไปนะอานนท์ มันต้องทุกลมหายใจเข้าและลมหายใจออก

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านสอนลูกศิษย์ของท่านไป

พุทโธๆ ตลอดทุกวินาที ตลอดเวลา

เวลาเราอบรมบ่มเพาะใจ ถ้าคบมิตรดี คบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ระลึกถึงพุทโธๆ พุทโธๆ คือระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทั้งๆ ที่ว่าเรายังไม่ได้เฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ เราระลึกถึงท่าน ระลึกถึงพุทโธ แล้วเวลาหัวใจเราเป็นพุทโธเสียเองใจ

ทุกจิตวิญญาณนั้นนี่คือตัวพุทโธ แต่มันโดนมารมันครอบงำไว้ แล้วเลยไม่รู้อะไรเป็นอะไรเลย งงนะ ทั้งๆ ที่มีของดีอยู่กับตัวเอง งงนะ เออ! มันอะไร ทำไมมันคิดอย่างนี้ แล้วพอคิดเป็นความฝัน ต้องสนองตอบความฝัน ตามความฝันของตัว นู่น มันไปดาวอังคารนู่นนะ

ทำไมไม่เอาที่ต้นความคิดล่ะ ความคิดเกิดจากอะไร ความคิดเกิดจากจิต จิตใหญ่กว่าความคิดอีกนะ แต่ถูกใจตามความคิดไป

แต่ถ้าปฏิบัติตามจิตของกูเจอใจ ความคิดดับหมดใจ พุทโธ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน นั่งอยู่นี้แหละสิ่งมีชีวิตนี้แหละ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนที่นี้ใจ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี

แสวงหาความสุขกันร้อยแปดพันเก้า มันเป็นความสุขเป็นอารมณ์ ได้เสวยแล้วชอบ ก็วิ่งสานความฝันของตน พอได้ความฝันของตน สมองความฝันของตน ก็มีความสุขชั่วคราวๆ ความสุขเพราะมันสนองตอบใจ นั่นแหละเจ็ดด้วยอามิสๆ ใจ

หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เวลาจิตสงบนะ ไม่อาศัยใดๆ ทั้งสิ้นเลย ตัวมันเองเป็นตัวมันเอง ตัวมันเองเป็นอิสระจากพญามาร ตัวมันเองเป็นอิสระจากความกดดันของกิเลส สัมมาสมาธิเกิดแป๊บ เกิดมาก เกิดน้อย อยู่ที่ความสามารถของคน

ถ้าความสามารถของคนทำได้ขนาดนั้นนะ จะก้มลงแล้วกราบพระพุทโธเจ้า กราบพระพุทโธเจ้า มันเชื่อมั่นใจ

อ้อ! พระพุทโธเจ้าเอาจิตอย่างนี้ สมถกรรมฐานยกขึ้นสู่วิปัสสนา

อ้อ! พระพุทโธเจ้าฝึกหัดทำอย่างนี้ พระพุทโธศาสนามันถึงมืออยู่จริงใจ พระพุทโธศาสนาถึงมหัศจรรย์ใจ แล้วมันมหัศจรรย์ต่อเมื่อจิตนี้มันเป็นใจ

แต่จิตนี้มันไม่เป็นนะ มันเป็นอารมณ์ความรู้สึกนะ มันตื่นนะ มันเป็นกระต่ายตื่นตูม ล่า
พระอรหันต์ ล่าพระอรหันต์นะ

ที่ไหนมีศรัทธา ที่นั่นมีเหยื่อ

ที่ไหนมีเหยื่อ มีนั่นมีนักล่า

ล่าพระอรหันต์นะ พระอรหันต์ล่ากระเป๋าทิ้งนะ ผลัดกันล่า

ที่ไหนมีศรัทธา ที่นั่นมีเหยื่อ

ที่ไหนมีเหยื่อ ที่นั่นมีนักล่า

แล้วกิเลสมันก็ย้ายใจของตน

ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีนาคปริยัติ ศึกษาธรรมและวินัยไว้ จะ
ประพฤติกฎปฏิบัติก็กลัวหลง กลัวโดนกิเลสหลอก กลัวจะปฏิบัติแล้วไม่สมจริงสมจัง ก็ต้องศึกษา
ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พอศึกษาแล้วก็มหัสจรรย์ๆ

มหัสจรรย์เพราะว่าสติปัญญาเราอ่อนด้อย สติปัญญาเราปุถุชนคนหนา เราเข้าใจเรื่อง
อย่างนั้นไม่ได้หรอก พอมาศึกษาทฤษฎีขึ้นมาแล้ว อู้ฮู! มันมหัสจรรย์ๆ มหัสจรรย์จนกิเลสมัน
กลัวใจ กิเลสมันก็เบาบางลง อู้ฮู! เยี่ยมๆ เลย

สมบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ สมบัติของเรายังไม่มีสักชิ้นหนึ่ง

ถ้าสมบัติมันมีสักชิ้นหนึ่งนะ มันจะรู้จักใจ เวลามันทุกข์มันยาก เออ! ภูเขาสติ สติ
มาแล้ว แหม! ฟุ้งฟุ้งมานี้ แหม! ปลอดภัยเลย นี่รู้จักตัวสติ

รู้จักสมาธิ เวลาสุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี อ้อ! มันสงบ มันเป็นสมาธิ มันไม่ใช่นิพพาน
ไม่ใช่สิ่งใดทั้งสิ้น เวลาภาวนาแล้วไปติดใจ

ส่วนใหญ่แล้วภาวนามันเป็นมิจฉา มันส่งออกทั้งนั้น เวลามันเป็นสมาธิ อ้อ! นิพพาน
มันเป็นอย่างนี้เอง เพราะอะไร เพราะมันเคยผิดพลาดมามากไป มันเป็นมิจจามา มันเจ็ดด้วย

อารมณ์ของกิเลสตลอดเวลาไป สมุทัยมันเจือมาตลอด มันไม่สะอาดบริสุทธิ์ไง เวลามันสะอาดบริสุทธิ์ โอ้โฮ! น้ำบริสุทธิ์ โอ้ย! มันบริสุทธิ์

บริสุทธิ์เขาเอาไว้ดื่มกิน เขาเอาไว้ทำอาหาร จิตบริสุทธิ์เขายกขึ้นสู่วิปัสสนา วิปัสสนาเพื่อสัจจะ เพื่อความจริงใจ

เวลามันไปรู้เห็นตามความเป็นจริงขึ้นมาในหัวใจของตนนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภอย่างนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมมา ปรารภว่าสัตว์ชั้นสัตว์ แต่สัตว์โลกไม่มีอำนาจวาสนา

สัตว์โลกศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นั่นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษาแล้วมันจะมีหัตถ์จรรยขนาดนั้น แต่มีหัตถ์จรรยขนาดนั้นแล้วทำสิ่งใดไม่ได้

ในกึ่งกลางพระพุทธศาสนาไป เวลาพูดถึงมรรคผลนิพพานๆ โอ้โฮ! เข่าอ่อนเลยนะ จะเอานิพพานเขียวหรือ แค่วบคุมกิเลสได้ก็พอแล้ว โอ้โฮ! จะเอานิพพานเขียวหรือ

แต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติของท่าน บัจฉิตตัง สันติภูมิโก รู้อยู่เต็มหัวอก เต็มความรู้สึกในใจของตน เอโก ธมฺโม ธรรมอันเอก

เอกอยู่ไม่ได้ เอกเดียวมันสวย เอกเดียวมันเอียง เอกเดียวมันอ้อยอุนแจก แต่ถ้าเอโก ธมฺโม ธรรมอันเอกจากมรรค ๔ ผล ๔ อยู่ได้ เป็นอกุปปธรรม อฐานะไม่ใช่อัตตาและไม่ใช่อนัตตา

อัตตาๆ อัตตาคือเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ

อนัตตา อนัตตาคือวิธีการที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาจะให้เป็นอนัตตา เห็นไตรลักษณ์ะ

ถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา มันทิ้งทั้งหมดเลย แล้วตัวมันเป็นอิสระเสรีภาพโดยสัจจะ โดยความจริงขึ้นมา ใครจะมายิ่งใหญ่ไปกว่านั้น ไม่มีใครจะยิ่งใหญ่ไปกว่านั้น แล้วก็คุยกับใครไม่ได้ด้วย เพราะคนอื่นเขาไม่รู้เหมือนเรา ไม่รู้มันเป็นอย่างนั้น

นี่ไง หลวงตาพระมหาบัวท่านบอกไง เวลาเข้าห้างสรรพสินค้าไง ดูห้างสรรพสินค้าสิ สินค้าเขามากมายมหาศาลเลย เรามีปัญญาจะได้สินค้านั้นสักชิ้นหนึ่งไหม ถ้าเราได้สินค้าสักชิ้นออกจากห้างมา เราก็ได้นั้นมา

แต่เนี่ยเราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนาไง เราไปตากแอร์กัน

เกิดมาชาติหนึ่ง มีสมบัติสิ่งใดเป็นของตน มีสิ่งใดติดหัวใจนี้ไป มีสิ่งใดยืนยันว่าเราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนาแล้วเราได้ประโยชน์พระพุทธศาสนา

สิ่งที่ทำๆ มันเจือด้วยอามิสทั้งนั้นนะ ที่เป็นอามิส เทวดา อินทร์ พรหมไง ถ้าเทวดา อินทร์ พรหม มันก็เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะเหมือนกันไง พรหมก็ตาย เทวดาก็ตาย มนุษย์ก็ตาย นรกอเวจีหมดเวรหมดกรรมมันก็ขึ้นมา เวียนว่ายตายเกิดอยู่ในวัฏฏะไม่มีต้นไม่มีปลายไง เราเชื่อไง เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เชื่อเวรเชื่อกรรม กรรมคือการกระทำ

ฉะนั้น สิ่งที่เกิดขึ้น สิ่งที่ถูกขี้ติยาก มีความสุขมากน้อยขนาดไหน อยู่กับการกระทำทั้งนั้น

ฉะนั้น เราถึงทำคุณงามความดี อย่างน้อยให้มีศีล ๕ คຸ່ມครองดูแลเราไง แล้วเราฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาไง ถ้าเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา คุณธรรม กรรม การกระทำ ทำดีไง การฝึกหัดประพฤติปฏิบัติไง นั่งสละชีวิตเลย เพื่อให้รู้ความจริง ถ้ารู้ความจริงแล้วจบ

ถ้าไม่รู้ความจริง เราก็ขวนขวาย เพราะมันมีเหตุ มันมีกิเลส มันมีความบีบคั้น มันมีความอยากพ้นทุกข์ มันมีความล่งเลงสงสัย ยังมีอยู่ นี่ค้นคว้าได้ แล้วศึกษาได้ ประพฤติปฏิบัติได้ ให้เป็นสัจจะความจริงขึ้นมาในหัวใจของตน ให้เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้วฝึกหัดปฏิบัติ อย่างน้อยเป็นจริตนิสัย อย่างมากมีคุณธรรมในหัวใจของตน อย่างมากมีวิหารธรรม

วิหารธรรม ไม่มีสิ่งใดยิ่งใหญ่กว่า

นั่นเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย เสื้อผ้าเราก็อาศัยใช้สอยจนกว่ามันจะหมดสภาพการใช้สอย

ชีวิตนี้ ร่างกายนี้ ใช้สอยจนหมดสภาพ มันก็ต้องจากกันไป ชันฉนิพพาน เอวัง